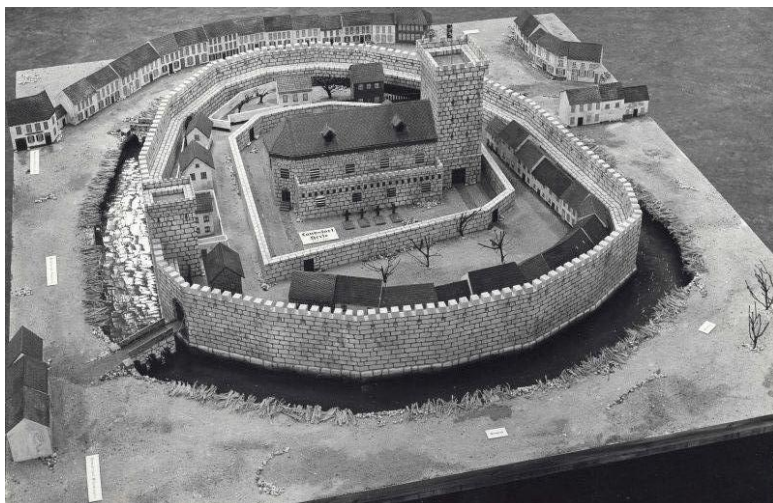

»HART VAN HEERLEN«

Informatiebulletin nr 14

***6^e jaargang
augustus 2014***

HEEMKUNDEVERENIGING HEERLEN STAD

vóór en dóór Heerlenaren met hart voor Heerlen

Van de redactie

Voor u ligt de 14^e editie van het verenigingsblad. Later dan u gewend bent. De reden is om meer tijd tussen het verschijnen van de editie in het voorjaar en het najaar te creëren. Dat het uiteindelijk augustus is geworden heeft zijn oorzaak.

Van de hand van Loes Loffeld hebben we een artikel ontvangen over het dagboek van haar grootvader in de periode na de bevrijding in 1944 dus nu 70 jaar geleden. Voor degenen die deze periode niet persoonlijk hebben meegemaakt, geeft het een beeld van de gebeurtenissen in Heerlen na de Amerikaanse inval in september 1944 en wat vooral opvalt, is dat de oorlog in september 1944 voor Heerlen nog lang niet was afgelopen.

Het artikel krijgt nog een extra dimensie door het overlijden van Loes Loffeld. Met veel moeite heeft ze het artikel in de laatste maanden samengesteld. Met haar overlijden zijn we een actief lid verloren. In een memoriam zal ik haar gedenken.

Deze editie begint echter met een artikel van Jan Halmans over het ontstaan van de huidige markt op de Bongerd. Wat ooit als tijdelijke oplossing werd gezocht is een permanente geworden.

Hart van Heerlen is een uitgave van de Heemkundevereniging Heerlen Stad. Buiten ons verenigingsblad kunt u ook veel informatie in tekst en beeld vinden op de website van de vereniging: [www. heemkundeverenigingheerlenstad.nl](http://www.heemkundeverenigingheerlenstad.nl)

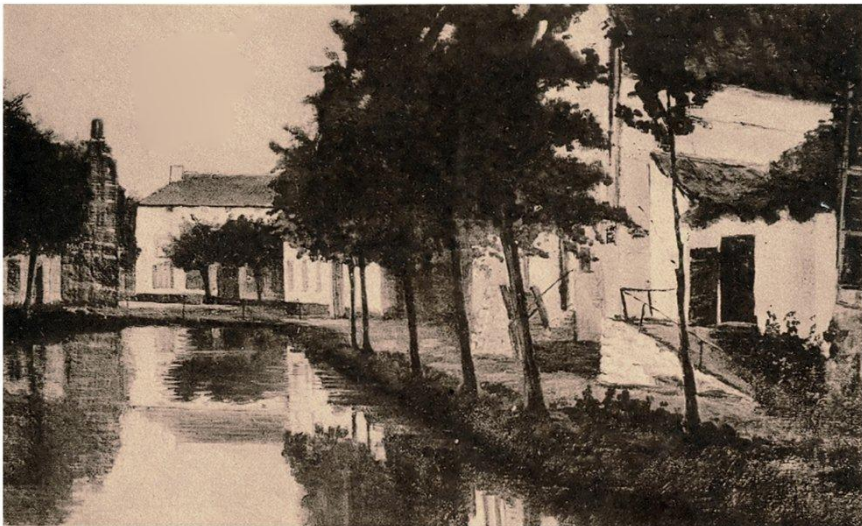
Heerlen, augustus 2014
Leo Franck

De markt van Heerlen

Tijdens de verbouwing, rond de eeuwwisseling, van de Pancratiuskerk, werd het Kerkplein, waar normaal de markt gehouden werd, voor een gedeelte als opslag voor bouwmaterialen gebruikt. Het Kerkplein was nl. eigendom van het kerkbestuur van genoemde kerk. Het gemeentebestuur (dwong) de marktkooplui om tijdelijk een ander onderkomen te zoeken voor hun markt.

Op 17 januari 1901 kwam tijdens de raadsvergadering deze aangelegenheid aan de orde. Ook de bewoners van het Kerkplein, Emmastraat en Akerstraat waren tegenstanders van het voorstel, maar konden de tijdelijke verplaatsing van de markt niet voorkomen. Op den duur was deze ontstane situatie reden om toch maar naar een ander terrein om te zien.

Het gemeentebestuur meende een terrein ter beschikking te hebben op de plaats waar enkele jaren tevoren de gedempte Bongerdpoel was. Maar ondanks alle

Der Bongert omstreeks 1894 Heerlen

postkaart met de Bongerdpoel in 1894

bezwaren en kritiek werd de toestand op het Kerkplein onhoudbaar. Deze affaire kwam in de raadsvergadering van 21 maart 1902 opnieuw ter tafel. Besloten werd de markt tijdelijk te verplaatsen naar de Bongerd, van 1 april tot uiterlijk 1 oktober komende. Ondertussen waren er voortdurend klachten bij het gemeentebestuur bereikt ten aanzien van de oppervlakte van het marktplein. Tijdens deze periode

werd voor de varkensmarkt als noodmaatregel van de vaste standplaats afgeweken.

Gedurende de gehele verbouwingsperiode van de Pancratiuskerk, vond het marktgebeuren plaats in de Akerstraat tot aan café Bijsmans (vroeger werd het pand “Aan de Slagboom” genoemd). Na het voltooiën van de vergrotingswerkzaamheden aan de kerk bleken alle bezwaren opgelost. Het marktlevens hernam weer zijn plek op het Kerkplein.

Gezicht in 1904 op het tegenwoordige Marktplaats Heerlen

postkaart uit 1904 met vermelding tegenwoordige markt

Wat een belangrijke rol ging spelen was de opkomst van de mijnindustrie met name de Oranje Nassau mijn 1 (1896) en met daaraan gekoppelde de uitbreiding van het inwonersaantal van Heerlen en omstreken. Vraag en aanbod hielden geen gelijke tred, wat natuurlijk nadelig was voor de consument, omdat de vraag groter was dan het aanbod. Deze ongunstige situatie dwong het gemeentebestuur tot een oplossing.

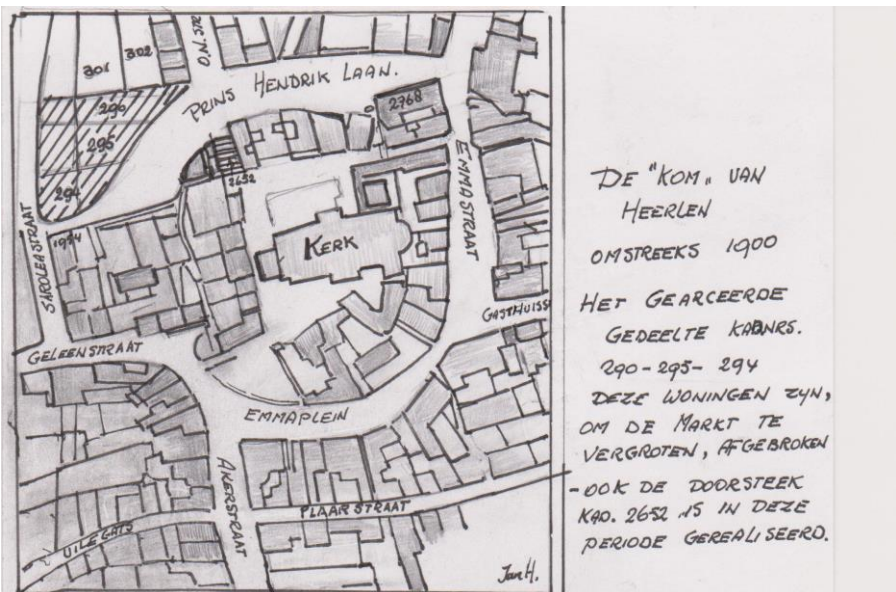
Het duurde meer dan een jaar voordat het gemeentebestuur met een nieuw plan kwam.

Het nieuwe plan voor de vergroting van het marktterrein was het aanleggen van een verbindingsstraat tussen het Kerkplein en het Prins Hendriklaan. Daartoe zou het huis van Dhr. Hennen, dat was gehuurd door bakker Cox (bakkerij Limburgia),

worden gekocht en afgebroken. Hiermee nam men tevens het principebesluit om het ingesloten eeuwenoude plein rondom de Pancratiuskerk, dus het binnenplein van landsfort Herle, aan de noordzijde te doorbreken.

In de raadsvergadering van 15 december 1916, vond er uitvoerige bespreking plaats van een uitgewerkt plan. Pas midden in de periode van de Eerste Wereldoorlog (1914-1918) besloot de gemeenteraad tot aanleg van een nieuw marktplein, het dempen van de onfrisse vijver en de opheffing van de Prins Hendriklaan.

Aangezien de internationale kolenhandel noodgedwongen stil kwam te liggen en met de toename van de vraag naar eigen steenkool steeg ook het plaatselijke bevolkingsaantal.

tekening van Jan Halmans met situatie nieuwe markt

Het bleek dat het oude vertrouwde marktplein aan het Kerkplein de standplaatsen van de verkopers niet meer kon verwerken. Men vond een oplossing in de verplaatsing van de markt naar een terrein aansluitend aan de Saroleastraat. Om van de Prins Hendriklaan een marktplein te maken moesten diverse grondeigenaren bereid gevonden worden om hun eigendommen te verkopen. Uit kadastrale tekeningen uit 1916 blijkt dat men aanvankelijk van overheidswege

geen belang hechtte aan de doorbraak van de Saroleastraat ter plaatse waarop nu de Bongerd aansluit. Naast het pand Hollekamp (nu Douglas) ongeveer in dezelfde rooilijn gelegen de twee percelen van de familie Alsdorf en Dirix. En ongeveer in het midden van de afstand (Hollekamp en Maison Chic) lagen twee woonhuizen nl. van de familie Wetzels en Piatkewitz. Voor het hoekpand Maison Chic (van Elisabeth Stibbe-Meijers) waar een steegje toegang gaf tot de achtergenoemde percelen gelegen Prins Hendriklaan die op de Emmastraat uitkomt (zie tekening).

Tijdens de gemeenteraadzitting van april 1916, beoogde de overheid het plein bij de Saroleastraat een breedte van 45 meter te geven. Met het voormalig kerkhof, zou de markt aan de Prins Hendriklaan dan een oppervlakte van plusminus 6400 m² verkrijgen. Wel was de medewerking vereist van de reeds genoemde vier Heerlense families, alsmede van de ingezetenen Hennen, Schunck en Franck, wiens de eigendommen van het midden van de huidige Bongerd besloegen. De uitbreiding van het nieuwe marktplaats met de huidige oppervlakte en de rooilijn begrenzing, kostte de gemeente Fl. 50.000,00
Daartoe besloot de raad op 11 april 1916 zonder hoofdelijke stemming.

Heerlen, juli 2014
Jan Halmans

Geraadpleegde literatuur;
Het land van Herle 1968
Heerlen van dorp naar stad
Markt in Heerlen (Timmers 1985)
L. van Hommerig

foto van het nieuwe marktplaats

In memoriam Loes Loffeld

Op zondag 27 juli is Loes Loffeld aan de gevolgen van kanker overleden. Het bericht van haar overlijden kwam niet onverwacht.

Al sinds een jaar sukkelde zij met haar gezondheid en had veel pijn. Er kon maar geen goede diagnose worden gesteld. Met deze pijn had zij haar goede en slechte dagen, maar het was niet meer de Loes van vroeger. Op de laatste ledenvergadering in maart hebben de meeste leden haar voor het laatst gezien. In mei werd pas de diagnose kanker gesteld en daarbij was genezing zo goed als uitgesloten.

Loes had een grote passie voor geschiedenis en deze grote passie maakte het dat zij actief bezig was voor de vereniging maar ook voor het onderzoek naar “De Joden in Heerlen voor, tijdens en na de Tweede Wereldoorlog”. Het monnikenwerk van het onderzoek in het archief was voor haar een genot en zij was dan ook een graag geziene gast op het stadsarchief van Rijkheyt.

Wat de vereniging betreft zat ze vanaf februari 2008 in het bestuur. Een van haar taken was het samenstellen van de kalender. De kalenders 2013 en 2014 zijn van haar hand. Dit is mede te zien aan de uitvoerige informatie bij de foto's van elke maand. Zij toog ook door Heerlen om de huidige situatie

op de gevoelige plaat vast te leggen. Ze verzorgde ook enkele malen een lezing of fotopresentatie voor de leden op de ledenvergadering of ledenbijeenkomst.

Ze was actief lid van de werkgroep Bebouwing en Bewoners. Actief omdat zij met haar onderwerp het huis “De Tesch” de meeste gegevens verzameld heeft om een redelijk compleet beeld van de historie van dit pand te beschrijven. Tijdens het onderzoek in het archief raakte zijn bedreven in het zoeken naar een weg in de Gig registers. Hiervan hebben buiten de leden van het de werkgroep ook medewerkers van het archief van Rijkheyt kunnen profiteren.

Over de gegevens die zij had verzameld over het huis “De Tesch” heeft zij de vereniging geïnformeerd via de artikelenreeks in het verenigingsblad. Op deze

artikelenreeks heeft zij enkele reacties ontvangen die haar voldoening gaven. Zo heeft een van de nakomelingen van de familie Ross vanuit Amsterdam gereageerd en nog nadere informatie aangedragen. Loes was ook actief in de redactie van het verenigingsblad. Hierbij kon je ook zien dat zij journalistieke ervaring had die het schrijven van een boeiend artikel mogelijk maakte. Voor al deze artikelen deed ze eerst archiefonderzoek. Met dit archiefonderzoek deed ze ook een spectaculaire ontdekking. Bij het onderzoek naar de synagoge in Heerlen ontdekte zij een akte in het archief die de bouw en dus het uiterlijk van de synagoge aan het Wilhelminaplein beschreef.

Gezien haar actief lidmaatschap zal de vereniging haar node missen. Voor mij persoonlijk komt daar bij dat wij tweeën in het bestuur, de werkgroep en de redactie intensief samenwerkten en daar ook een persoonlijke band uit is gegroeid. In onze gesprekken ging het niet alleen over de historie, maar ook de huidige tijd kwam aan de orde of het persoonlijke leven van eenieder. Zo zal ik haar ook als persoon missen.

De voortdurende lichamelijke pijn had tot gevolg dat zij vrede had met haar laatste bestemming. Wat ons voor altijd met haar zal verbinden is de gezamenlijke passie de geschiedenis en dan vooral haar hart voor Heerlen.

Leo Franck

Inleiding oorlogsverslag van C.L. Loffeld 16-09-1944 tot 9 mei 1945

Ter gelegenheid van de 70-jarige herdenking van de bevrijding van Zuid-Limburg, leek het ons gepast aandacht aan deze gebeurtenis te schenken. Op 16 september 1944 begon mijn grootvader aan het schriftelijk bijhouden van de oorlogs- en bevrijdingshandelingen in Zuid-Limburg. De titel van het verslag klopt eigenlijk niet, omdat één dag na het begin van dit briefverslag de oorlog, c.q. de bezetting, feitelijk was afgelopen. Het zuiden van Limburg werd als eerste bevrijd van de

Foto: C.L. Loffeld

Duitse overheersing. Omdat een aantal van zijn kinderen nog in bezet gebied verbleven hield hij in briefvorm de actuele omstandigheden in Heerlen en omstreken bij. Deze brieven treft u in dit artikel aan. Het worden twee artikelen. Het eerste gedeelte in deze uitgave, de rest volgt in het tweede nummer later dit jaar.

Over de schrijver

De schrijver van dit verslag van de laatste dagen van de bezetting in zuidelijk Limburg is mijn grootvader Cornelis Ludovicus Loffeld, geboren op 11 februari 1874 in Maastricht. Na het volgen van de 'Ecole Moyenne' in Visé, België, trad Cornelis op 17-jarige leeftijd in dienst van de Grand Central Belge, een Belgische spoorwegmaatschappij. Deze werd al snel overgenomen door de Nederlandse Staats Spoorwegen (SS). Cornelis huwde op 9 oktober 1901 in Amby met Louise Cornelia Adriana van Puijenbroek, geboren op 17 februari 1876 in Goirle, NB. Samen kregen ze elf kinderen.

Cornelis Loffeld vervulde diverse posten bij het spoor, waaronder stationschef in Hoensbroek (1918), Simpelveld (1924), Oss (1929) en Rolduc (1934-1935). In 1935 ging hij met pensioen. Hij woonde daarna met zijn gezin een tijdje op de Schaesbergerweg en verhuisde later naar de Burg. Waszinkstraat, in die tijd de Hessellestraat genoemd.

Foto: Het gezin Loffeld in Hoensbroek in 1922

Foto: In het midden het uitgebrande huis van de fam. Loffeld op 5 nov. 1942

Foto: De familie Loffeld twee maanden na de dood van Louise Loffeld - van Puijenbroek (29 april 1929)

Voor een goed begrip van de tekst is het belangrijk om het volgende nog te vermelden: het dagboek is in briefvorm aan zijn priesterzoon Eduard in Gemert geschreven. Deze typte het over en zorgde voor verspreiding in de familie. De tekst is in de Nederlandse spelling van die tijd geschreven d.w.z. met dubbele oo, dubbele ee, sch zoals in Nederlandsch, Engelschen, etc.

Verder blijkt dat mijn grootvader niet de namen van zijn kinderen noemt waarover hij zich zorgen maakt, maar de woonplaats vermeldt waar ze verblijven. Wat de reden hiervoor is, is mij niet bekend. Ik moet u dus uitleggen wie waar woont. Een gedeelte van Limburg was al bevrijd op de tweede dag dat hij met dit document startte, maar een aantal familieleden verbleven nog in bezet gebied en het was bijna, zo niet geheel, onmogelijk om contact met deze gebieden te krijgen. Twee van zijn zoons woonden in Kerkrade. Zij werden met hun gezin door de Amerikanen geëvacueerd. Een gevaarlijke tocht, waarbij vijandelijk vuur vanuit richting Aken aan sommige vluchtelingen het leven kostte. Gelukkig bleef iedereen in onze familie gespaard. Opvallend is dat hij geen enkele keer schrijft over zijn oudste dochter Roosje, die in Oost - Indië (Indonesië) woonde, toch ook geen prettige plaats om in de Tweede Wereldoorlog te verblijven.

Kinderen van C.L. Loffeld en Louise van Puijenbroek en hun woonplaats tijdens dit oorlogsverslag:

- 1 Roosje** (Venlo 1902) Zr. Maris Stella, Franciscanes van Heythuisen. Vanaf 1935 In Ned. Oost-Indië.
- 2 Anna** (Roosendaal 1903) (Zus genoemd) verpleegster in Utrecht.
- 3 Eduard** (Roosendaal 1904) Pater van de Heilige Geest, Klooster: kasteel Gemert.
- 4 Wies** (Roosendaal 1905) Kantoor, huisvrouw, getrouwd met Pierre Gruijters. Roermond.
- 5 Paula** (Baarle Nassau 1907) Kantoor, huisvrouw, getrouwd met Jan Bardoul. Heerlen.
- 6 Willem** (Baarle-Nassau 1908) Mijnbeambte, getrouwd met Mien Schmidt. Spekholzerheide.
- 7 Riet** (Baarle Nassau 1910) Onderwijzeres, Heerlen.
- 8 Frits** (Baarle Nassau 1911) Woninginrichter, na de oorlog getrouwd met Carla Mol. Heerlen.
- 9 Jo** (Baarle Nassau 1914) Mijnbeambte, na de oorlog getrouwd met Lucy v. Wersch. Heerlen.
- 10 Ciel** (Baarle Nassau 1915) huisvrouw, in 1943 getrouwd met Willy Klinkhamer. Oss.
- 11 Cor** (Hoensbroek 1918) militair, in de oorlog getrouwd met Agnes Gouder de Beauregard. Bleijerheide.

=====

Foto: opmars van Amerikaanse troepen in België

'Kom vanavond met verhalen
hoe de oorlog is verdwenen
en herhaal ze honderd malen:
alle malen zal ik wenen'

Leo Vroman 1915-2014

Oorlogsverslag van C.L. Loffeld van za 16 sept. t/m vrij 6 oktober 1944

Za 16 September 1944: 3 uur n.m. - Naar huis. Onderweg van Spekholzerheide te voet naar huis, de tram loopt niet meer, was er op de Duitse grens een geweldig bombardement door de Engelsen. (Later is gebleken dat het de Amerikanen waren). Op Heerlerbaan en te Heerlen was alarm gegeven. De Duitsers hebben het spoorwegemplacement, wissels, seinhuizen, locomotieven enz. laten springen. Het plaatskaarten bureau en de woningchef in brand gestoken. De brandweer mocht niet blussen. Het bureau en de woning is geheel uitgebrand. Het verkeer ligt totaal stil.

Foto: Station Heerlen in brand gestoken door vertrekkende Duitsers

Zo 17 September 1944 2 uur n.m Een gejuich op Heerlerbaan dat we tot hier konden horen. De Amerikanen waren op komst. Het waren de voorposten die de omstreken moesten zuiveren. Plotseling stonden op de hoek van de Hessellestraat (nu: Burg. Waszinkstraat) en Akerstraat zeven Amerikanen. 'Go in your house, it's dangerous.' Schieten: een Duitser gedood voorbij de postbus langs de kweekschool. Verder hadden de Amerikanen zich verschanst in het schuurtje **van**

de woning van de pastoor. De moffen zaten achter de bewaarschool. Hevig vuur heen en weer met gevolg drie moffen dood.

Een Amerikaan vertelde dat hij er al tien gedood had vandaag. Om half drie alarm en granaatvuur van de Duitsers. Van het front der kweek-school zijn veel ruiten kapot, van het dak der bewaarschool is het dak

kapot en binnenin zijn de lokalen ernstig beschadigd. Op het plein veel boomen omver en granaattrechters. Bij ons een ruit van de achterkamer boven kapot. Een granaatscherf heeft een gat in den muur geslagen.

Om vijf uur kwamen de Amerikanen in groot getal aanzetten van Valkenburg, via Welten door onze straat naar? Ze weten goed de weg. Tegenover ons huis staken ze de weg over en gingen over het weggetje naar Vrusschemig. Eerst hadden ze in

Foto: Amerikaanse tanks rollen Heerlen binnen 17-9-44

Foto: Heerlense bevolking begroet haar bevrijders

onze straat stil gestaan. Ze loopen over de stoepen aan weerszijden der straat op flinke afstand van elkaar. Niet in het gelid en ook niet naast elkaar. Ze zijn licht gekleed: khaki, schoenen van geel leder en over den helm een netje gespannen. De vlaggen waren vlug uitgestoken en handjes gegeven. Met m'n beetje Engels kreeg ik een pakje cigarettens Chesterfield: 'Nothing to smoke.' Het zijn vlugge, vroolijke jongens. Tusschen deze bedrijven kwamen de auto's voorbij, alle voorop versierd met een oranje lap. Almaar juichen.

Ma 18 September. - Er wordt geschoten en gevochten in onze omgeving. De kelder in, de kelder uit. In den namiddag is het weer rustig en komen nieuwe troepen doortrekken langs onze straat. Het is mooi weer. Uren achter elkaar blijven ze voor-
bijkrekken, ver-
gezeld van tanks.
Reuzenmachines in
zeer goeden staat.
Een veertigtal, op
100 m. afstand van
elkaar voortrollend.
Versiert met oranje
lappen. In de lucht
vliegtuigen, die den
omtrek van de
vroedvrouwen-

Foto: Amerikaans vliegtuig op Zandweg

school beschieten, waarin nog
Duitschers verborgen zijn. Laag dalen, rikketik en dan weer omhoog. Al deze troepen trekken door richting Schaesberg via Molenberg. De indruk is geweldig. De kinderen deelen mandjes appels uit. Velen bedanken en leggen den hand tegen den buik.

Di 19 September. - Hedennacht in den kelder geslapen. Het was boven gevaarlijk en in den kelder op het schaafsel was het hard. De auto's van de Amerikanen circuleren door de stad en in de lucht voortdurend een vliegtuig, bijna zonder geruisch niet hoog rondvliegend en spionneerend. Er wordt nog geschoten naar oostelijke richting. Hedenavond was er muziek op Molenberg door de Amerikanen. De Deken was er ook bij aanwezig.

Do 21 September. - Willem en zijn gezin kwamen hedenmiddag van Simpelveld. Ze mochten niet door naar Heerlen. Zijn door binnenwegen naar hier gelopen. Gaan morgen door naar Hoensbroek. Frits is gaan zien naar Spekholz. Bijna geen mensen, maar de huizen intact. Hij kon niet in Kerkrade komen. Wordt niet toegelaten door de Amerikanen.

Kerkrade is nog niet vrij. De Duitsers hebben zich in de huizen genesteld. De Amerikanen willen de mensen sparen door niet te schieten. Intusschen is het hier met tussenpozen geweldig kanonvuur in de vijandelijk richting. Verbazend vlug leggen de Amerikanen de telefoondraden aan.

Foto: Amerikaanse soldaat rolt telefoonkabels

Ze leggen ze gewoon in de goot langs de stoepen.

Vrij 22 September. - Hetzelfde oorlogsbeeld. Het weer blijft mooi. De radio geeft ons zeer duidelijk de berichten, die, wat Zuid-Limburg betreft, wat verouderd zijn. Van Heerlen is nog niets gezegd. Valkenburg heeft veel geleden. Er zitten nog Duitsers in Kerkrade, nl in het ziekenhuis, wat de Amerikanen terughoudt om te schieten. Bleijerheide is niet geëvacueerd. Van Cor nog niets bekend. De N.S.B-ers hebben het hier zwaar te verantwoorden gehad en zijn opgesloten. Een der raddraaiers had de oranje vlag uitgestoken, maar werd, met de oranje vlag om den hals gebonden, naar de gevangenis

gebracht. De Limburger Koerier heeft den rok omgekeerd. Het Limburgs dagblad verschijnt weer in groot formaat. Jo heeft voorlopig hier intrek genomen.

Za 23 September. - Intussen buldert het kanon in den omtrek en vliegen de bommen over de huizen. De geheele zaak rammelt. We zijn het nu al gewoon. De bommenwerpers vliegen nu niet meer zoo hoog. Nabij Welten is een vliegveld van de Amerikanen. De boeren werken op het veld en de kinderen spelen buiten als in normale tijd. Morgen, zondag, na de hoogmis in de Pancratius en andere parochies: te Deum en volkslied. Ook te horen op het plein door luidsprekers. Kerkrade is nog niet vrij. De Amerikanen rukken op door Eygelshoven / Haanrade naar het Duitsch en trachten van dien kant Kerkrade te bevrijden. Frits is al 24 uur op de fiets van Riet en nog niet terug. Hij zegde dat hij naar Schaesberg ging. Willem is om 3 uur n.m. terug naar huis met het heele gezin: afgehaald door een voertuig. Het was Willem gebleken, dat de meeste menschen weer terug waren gekomen. De bommenwerpers zijn druk in de lucht sedert een uur. Door de lage wolken zijn ze niet zichtbaar. Het weer is donker en regenachtig. Frits is terug na 29 uur afwezigheid. Heeft in Schaesberg menschen helpen verhuizen uit beschadigde huizen. Laat ons in onrust.

24 September

Zondagmorgen. -

Kerkrade is nog niet gezuiverd. Van Cor nog niets vernomen. Het kanongebulder duurt voort. Het regent en waait. De Amerikanen zijn nu al acht dagen hier. Ik slaap al drie nachten in den kelder op mijn gewoon bed. Des nachts wordt er niet

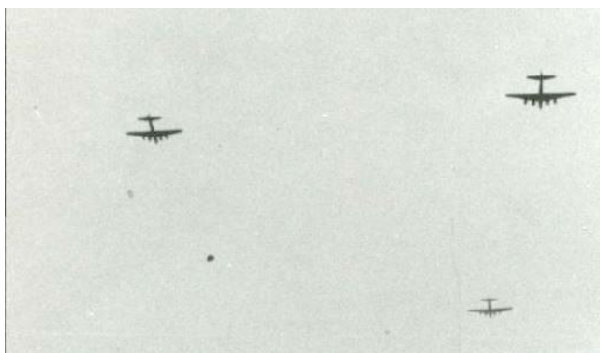

Foto: overvliegende Amerikaanse bommenwerpers

zoveel geschoten, maar ik denk aan het bombardeeren van Eindhoven. Ik heb voorgesteld, de bedden beneden te plaatsen. Wat men niet doet.

Ma 25 September. - Kerkrade-Bleijerheide en Chêvremont zijn geëvacueerd. Een groep vluchtelingen onder Amerikaanse geleide zijn bij Willem te Spekheide gepasseerd, waaronder ook Cor met vrouw en kind. Niemand mag uit de stoet. Ze zijn richting Ubachsberg gegaan. Willems gezin blijft thuis. Jo is hier. Men zegt, dat Kerkrade gebombardeerd wordt om de Pruisen eruit te krijgen.

5 uur n.m. - Alarm twintig minuten. Vermoedelijk Duitsche vliegtuigen. Het regent en het is erg kil in huis. We hebben niet veel stook meer en het gas brandt flauw. Nu Kerkrade, Bleijerheide en Chêvremont geëvacueerd zijn, zullen de

Amerikanen verder vooruit kunnen. Het kanonvuur neemt toe. Het huis rammelt. We zijn er al aan gewend. Des nachts is het tamelijk stil.

Di 26 September. - Er worden veel spionnen en onguere elementen uit de omstreken opgebracht. Van Cor niets bekend.

Foto: Heerlense collaborateurs worden opgebracht

Wo 27 September. - Hedennacht hevig geschutvuur. De cokesfabriek in Treebeek hedennacht door de Duitsers gebombardeerd en het hotel Rosier in Maastricht. Bij de burens hedennacht een groote ruit aan den voorkant gebroken.

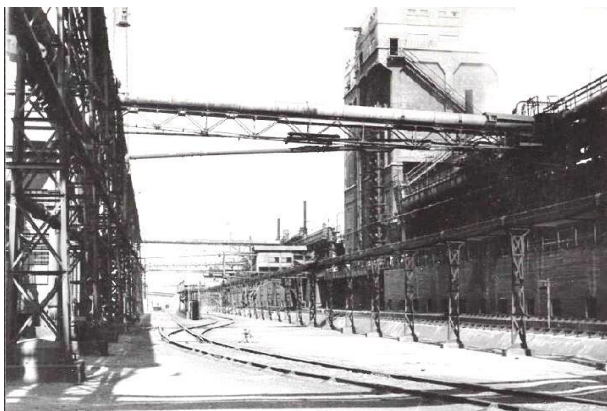

Foto: de cokesfabriek van de staatsmijn Emma

Do 28 September. - Cor met vrouw, kind en schoonmoeder zijn van Nijswiler hier aangekomen. Ze slapen bij de burens. Ben naar Spekholzerheide geweest. Alles goed

Vrij 29 September. - Toestand onveranderd. De Amerikanen zijn nog steeds niet in Kerkrade; onverklaarbaar voor

ons. Naar Schinveld gelopen (blaren aan de voeten). Zuid-Limburg, behalve de omgeving van Kerkrade en Rimburch, is vrij. Er zijn nu zwarte soldaten in de onvrije streken aangekomen, gewapend met dolken, lange messen en revolvers, Geen geweren. Boven Schinveld waren veel brommers. Op Duitsch gebied kwam er een brandend neer.

Za 30 September. - We weten nog niets van Roermond – Venlo - Gemert en Utrecht. Alleen dat de Hollandse radio voortgaat met liegen en volgens de krant Oss vrij is en de troepen door Utrecht naar het oosten terugtrekken. Ik vermoed dat Gemert en omstreken ook vrij zijn.

Zo 1 October. - Geen verandering in den toestand. De schoonmoeder van Cor is naar familie in Schinnen vertrokken. Ze is ongerust over haar man, die in Kerkrade is gebleven om het huis te bewaken.

Ma-di 2/3 October. - Kerkrade is vrij van Duitschers. De geëvacueerden mogen nog niet terug. Er vallen nog granaten. Slecht weer.

Do 5 October. - Het geschutvuur neemt in hevigheid toe. De kogels vliegen over de stad. Des nachts is het nog heviger. Heden tweemaal alarm en lichtkogels boven de Oranje-Nassau-Mijn in de stad. Luchtgevechten met mitrailleur. Geen postvervoer.

Vrij 6 October. - Hedenmorgen ontmoette ik Pater Pelt in de stad. Hij vertelde mij o.m. van de voetreis Roermond-Gemert en van Pater Phillipens Maastricht-Gemert. Echte apostelreizen. Gezonde sport voor pater Philippens. 'U hebt inkwartiering van bevriende zijde.' Gemert is dus vrij. Goddank. Moge de vrijheid zich meer en meer en spoedig uitbreiden zonder veel schade. Voor Heerlen is wel een aparte glasfabriek noodig om de kapotte ruiten te herstellen. Dagelijks komen er nog bij. Met de bede dat de geallieerden veel succes hebben, spoedig het land gezuiverd hebben en wij allen gevrijwaard blijven van ongelukken. Het weer is prima. Cor met vrouw en kind zijn nog steeds hier. De geëvacueerden mogen nog niet terug. Cor is weer bij de distributie, die voorloopig te Spekholz gevestigd is. Jo heeft hier ook zijn intrek genomen. Frits is zijn fiets kwijt. Bij het terugtrekken door de Duitschers op straat afgenomen.

God bless you. Hartelijke groeten ook voor het hele huis.

W.g Papa.

Verzonden per Pater Pelt (aan Eduard) op den 6den October 1944.

Aangekomen te Gemert Zaterdagavond 7 October 1944 'per' pater Arts uit Weert.

Foto: restcentrum Schiffer aan de Saroleastraat ontspanningscentrum voor de soldaten

Foto: Amerikaanse soldaten halen in een weide hun eten af

Oorlogsdagboek C.L. Loffeld – Heerlen II van vrij 6 Oct. t/m 6 nov. 1944

Vrij-za-zo: 6/7/8- October. - Duitse vliegers laten bommen vallen inden omtrek. Op 6 October hadden we vier keer alarm. Er zijn dooden te betreuren. Inmiddels dringen de Amerikanen verder door. Dag en nacht bulderen de kanonnen , die het rustig slapen beletten. Ik slaap steeds in den kelder. Heden zondag was Willem hier. Alles wel. Het is prachtig weer. We zitten al drie weken zonder boter en steeds roggebrood.

Foto: Amerikaans legervoertuig bovenaan in de Geleenstraat

Di 10 October. - Gisteren een bericht ontvangen van Eduard, gedateerd 7 October en waaruit blijkt dat klooster en inwoners het opperbest maken. Gemert is sinds 12 dagen vrij. Het briefje was via het Roode Kruis verzonden. Ik heb heden bericht teruggezonden dat de familie in Heerlen en omstreken het goed maakt. Ook heb ik bericht via het Roode Kruis naar Roermond en Oss. Voor Utrecht werd nog niet aangenomen. Het is opvallend stil met schieten. De Amerikanen zijn verder doorgedrongen en hebben blijkbaar het geschut verplaatst. Een 500-tal Amerikanen hebben hedennacht gekampeerd op de groote weide langs de Akerstraat. Vanmorgen waren ze weg. Arme jongens troffen slecht weer. Het regende.

Do 12 October. - 7.20 N.m. alarm tot 7.55u. Lichtkogels in de lucht. Een vuurgloed boven Aken en kanongebulder. Aken wil zich niet overgeven en wordt nu platgeschoten, aldus het krantenbericht. In Bocholtz zijn weer dooden te betreuren.

Vrij 13 October. - Alarm van 6.20 tot 7.20 n.m. Bommen gevallen op Leenhof bij het uitgaan van het Lof. Helaas 17 dooden, waaronder drie jongens van bakker Prickaert op de Schaesbergerweg en 6 Amerikanen. Tweede alarm van 10.15 tot 10.45 n.m. Ik lag al in bed.

Za 14 October. - De stad en omstreken liggen vol soldaten. Het is een bedrijvigheid van belang. De straten zijn vuil van de motorvoertuigen. Zware kanonnen passeren de stad. Kerkrade is nog geëvacueerd. Er is geen licht en geen water. De Amerikanen zijn gul en deelen gaarne van hun overvloed. Paula weet er van mee te praten en voor ons valt ook wat af.

Foto: Amerikaanse soldaten met een mortier naast de tramlijn Heerlen-Kerkrade

Zo 15 oktober. - Niets bijzonders. Bij Paula fijne Amerikaanse koffie gedronken.

Ma- di- wo- do: 16/ 17/ 18/ 19 October. - Niets bijzonders. Eenmaal des avonds 20 minuten alarm. Het is slecht weer. Regenbuien en koud. Kerkrade nog steeds geëvacueerd. Des avonds een vuurgloed boven Aken, dat nog tegenstand biedt. Hoe zou het in Roermond zijn? Geen verbinding met Holland. Het postkantoor is gesloten. Frits is getest voor den militaire dienst. Cor wordt sergeant- majoor- administrateur. Standplaats Heerlen.

Vrij 20 October. - Verslag van Eduard d.d. 13 October heden ontvangen. Volgens de krant is het in Roermond kritiek. Ik denk dat Louise met de kinderen bij de schoonouders is in Maasniel. Cor met gezin nog steeds hier. Aken is heden geheel in handen van de Amerikanen. De stad Heerlen kan met de Parijse drukte wedijveren.

Foto: Amerikaanse soldaten met Heerlense schone

Za 21 October. - Tussen 6 en 10 uur 's avonds driemaal alarm. Lichtkogels boven den omtrek. Niets gebeurd.

Zo 22 October. - Zondag extra- biddag. Arme mensen boven de Maas. Het duurt lang met de bevrijding van Nederland. Van Aken is niets meer overgebleven. Huis voor huis is moeten ontzet worden. De zware kanonnen zijn nu meer oostwaarts geplaatst. Kerkrade is weer bewoonbaar. De schade valt nogal mee. In de woning van Cor alleen de ruiten kapot.

Di 24 October. - Tweemaal 's avonds ernstig alarm. Er vallen bommen in den omtrek.

Wo 25 October, - Agnes met kind terug naar huis. Cor werkzaam in Heerlen als sergeant-majoor-administrateur, in uniform. Donkerblauw. Frits idem als sergeant: heeft een nieuwe fiets van den luitenant. De andere was hem door de Pruis afgenomen.

Zo 29 October. – We zijn nu al zes weken bevrijd. De levensmiddelenvoorziening gaat niet best. Er is geen circulatie in het land. Stroop en nog eens stroop. De kleine baasjes van vroeger beginnen de kop op te steken. Ieder haantje wil victorie kraaien. Intusschen maken de Amerikanen goede vorderingen en de geallieerden in Zeeland en Brabant ook. Roermond en Venlo laat lang op zich wachten. Hier is veel beweging van militairen. Alle scholen zijn bezet. Het weer is goed maar kouder. Arme mensen in het noorden. Geen kolen, geen gas en geen licht. Hier is nog voldoende

Ma 30 October.- Hedennacht viermaal Alarm. Bommen gevallen in den omtrek. Glasschade, anders niets. Wanneer zal ik deze brief kunnen verzenden.

Wo t/m za 1 - 4 November.- De Amerikanen blijven maar heen en weer rollen. Bijna iederen avond alarm. Op Spekholz en Schaesberg mensen gedood door granaatscherven. Voor Roermond en Venlo is de verlossing nog niet daar.

Zo 5 November. - De brief van Eduard via mej. Pelt heden ontvangen en ik ben blij dat ik dit epistel morgen maandag kan verzenden. Ik zal per Roode Kruis naar Oss schrijven. De gehele familie is Goddank gezond. We verlangen naar een spoedig weerzien. Verder: Sedert 13 October heb ik mijn intrek genomen In het Rustoord St. Jozef, Gasthuisstraat, kamer 17. Sedert 2 November is Tante Mina (schoonzus) bij haar nicht in den bakkerswinkel. Frits slaapt thuis. Jo heeft ook zijn intrek genomen in de Hessellestraat. Riet heeft maar halve dagen school en knapt met hulp van het werkmeisje de huishouding voorlopig op. Het is mijne bedoeling de woning te blijven houden. Ik heb alléén mijn slaapkamermeubels meegenomen.

Vader de Beauregard (Vader van schoondochter Agnes) is aldoor het huis in Kerkrade te blijven bewaken. Cor werkt in Heerlen en komt wel eens bij me buurten. Jammer dat hij zoo ver van huis is. Jammer dat de tram nog niet loopt. Het lopen naar Spekheide valt niet mee. De groote zorg is Roermond. Ik veronderstel dat ze in Maasniel zijn of in hunne groote kelders. Ook Utrecht baart zorg. Wat zullen we veel te vertellen hebben bij het eerste weerzien.

Hartelijke groeten van ons allen, ook voor het geheele huis.
Papa.

Verzonden 6 november '44. Uit Heerlen meegenomen 12 november. In Gemert
aangekomen 14 november.

April – Mei 2014 Loes Loffeld

Met dank aan Rijckheyt

ISSN 1877-6957